

Strategi för Sveriges utvecklings-
samarbete avseende arbetet med
de mänskliga rättigheterna, demokrati
och rättsstatens principer
2018–2022

1. Inriktning

Målet för svenskt internationellt bistånd är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Utvecklingssamarbetet ska ta sin utgångspunkt i principerna om bistånds- och utvecklingseffektivitet liksom i de nya internationella överenskommelser som det internationella samfundet enades om under 2015¹.

Det övergripande målet för strategin för de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer är att bidra till trygga, rättvisa och inkluderande demokratiska samhällen där allas lika rättigheter skyddas och respekteras.

Strategin ska gälla under perioden 2018–2022 och omfattar de medel som anslås i regleringsbrev för Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) samt för Folke Bernadotteakademin respektive budgetår².

¹ Utvecklingsdagordningen ingår Agenda 2030 med 17 globala mål och 169 delmål för hållbar utveckling, slutdokumentet från den tredje internationella konferensen om utvecklingsfinansiering (Addis Ababa Action Agenda), New Deal för sviktande stater och klimatavtalet från Paris.

² Insatser inom ramen för denna strategi finansieras i enlighet med de villkor som anges i regleringsbrev avseende Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete samt i regleringsbrev avseende Folke Bernadotteakademin för respektive budgetår.

Sidas verksamhet ska bidra till följande mål:

Inkluderande demokratiska samhällen

- Stärkta demokratiska principer, processer och samhällsstyrning för oberoende, rättssäkra och transparenta samhällen.
- Ökat demokratiskt deltagande och inflytande.
- Stärkta förutsättningar för yttrandefrihet.

Lika rättigheter för alla

- Stärkta globala och regionala processer och system för åtnjutande av de mänskliga rättigheterna.
- Ökad respekt för mänskliga rättigheter med särskilt fokus på de som utsätts för diskriminering.
- Stärkta förutsättningar för kvinnor och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, egenmakt och jämställdhet.

Trygghet, rättvisa och ansvar

- Minskad korruption samt ökad transparens och ansvarstagande.
- Stärkt rättssäkerhet och tillgång till rättvisa.
- Ökad trygghet och säkerhet för aktörer och organisationer som verkar för upprätthållande av de mänskliga rättigheterna.

Folke Bernadotteakademins verksamhet ska bidra till följande mål:

- Ökat demokratiskt deltagande och inflytande.

2. Kontext

De mänskliga rättigheterna är en central del av folkrätten och en förutsättning för upprätthållandet av fred och säkerhet samt för en rättvis, jämlik, jämställd och hållbar utveckling. De är centrala såväl i definition som i upprätthållandet av demokrati och rättsstatens principer. Samtidigt är de beroende av demokratiska och rättsstatliga system för att kunna åtnjutas fullt ut där fria oberoende val utgör en viktig beståndsdel. Demokrati samt respekt för mänskliga rättigheter, jämställdhet och rättsstatens principer är såväl mål i sig själva som medel att uppnå andra mål. Kvinnors och flickors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna är centralt för alla tre dimensioner av hållbar utveckling, demokrati och uppfyllandet av rättsstatens principer. De mänskliga rättigheterna och dess efterföljande konventioner är en utgångspunkt även i Agenda 2030. Hela agendan genomsyras av ett

rättighetsperspektiv och nödvändigheten av demokratiska och inkluderande samhällen.

Många länder har antagit lagar som stärkt respekten för de mänskliga rättigheterna och rättsstatens principer. Internet och sociala mediers genomslag har lett till betydligt bättre informerade medborgare – inte minst bland den unga befolkningen – och bidragit till ett växande och mer självständigt civilsamhälle som stärks med hjälp av innovativa former för samverkan. Samtidigt syns en global tillbakagång vad gäller mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Detta märks också i internationella forum, där internationella åtaganden om mänskliga rättigheter ifrågasätts allt oftare. För många länder utgör mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer inte längre självklara mål. Dessa utmanas och konkurrerar istället

med mer auktoritära samhällsmodeller och politiska idéer. Det demokratiska utrymmet krymper allt mer och i takt med detta inskränks människors fri- och rättigheter. Det krympande utrymmet visar sig även på medielandskapet. Dessutom kan många fattigdomsrelaterade samhällsproblem såsom resurslöseri, miljöförstöring, diskriminering och rättighetskränkningar helt eller delvis förklaras med att rättsstaten trängts undan av maktmissbruk, godtycke och korruption, inte minst i relation till utvinning av naturresurser eller markfrågor.

I takt med en föränderlig omvärld måste utvecklingssamarbetets arbetsmetoder kontinuerligt utvecklas och anpassas. I arbetet med att stärka mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer behövs långsiktigt engagemang, flexibilitet och kreativitet. Sverige behöver fortsätta arbetet med

att bygga och fördjupa såväl breda nätverk som strategiska samarbeten för bättre samverkan samt hållbara resultat.

3. Verksamhet

Sveriges utvecklingssamarbete ska ta sin utgångspunkt i och präglas av ett rättighetsperspektiv och fattiga människors perspektiv på utveckling. Rättighetsperspektivet innebär att de mänskliga rättigheterna och demokrati ska ses som grundläggande för utveckling. Ett sådant förhållningssätt innebär ett synliggörande av diskriminerade, exkluderade och marginaliserade individer och grupper före varje insats. Detta så att människor, oavsett kön, ålder, funktionsnedsättning, etnisk tillhörighet, religion och andra trosuppfattningar, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck ska kunna åtnjuta sina rättigheter. Fattiga människors perspektiv på utveckling innebär att fattiga kvinnors, mäns och barns situation, behov, förutsättningar och prioriteringar ska vara utgångspunkten för fattigdomsbekämpning och för främjandet av en rättvis och hållbar utveckling.

Det svenska utvecklingssamarbetet ska vara ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart liksom jämställt. Grundvalen för utvecklingssamarbetet är en helhetssyn på människors och samhällets utmaningar, behov och förutsättningar. Den bärande principen är att ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden och processer ska förstås och hanteras i ett integrerat sammanhang. Jämställdhet, kvinnors och flickors egenmakt och rättigheter är ett mål i sig såväl som en förutsättning och ett medel för en hållbar global utveckling. Våld och väpnad konflikt är ett av de största hindren för ekonomisk och social utveckling och utvecklingssamarbetet är en viktig del i det konfliktförebyggande arbetet. Ett miljö och klimatperspektiv, ett jämställdhetsperspektiv liksom ett konfliktperspektiv ska därför systematiskt integreras i det svenska utvecklingssamarbetet.

Strategin avser primärt verksamhet som har ett globalt mervärde och som inte kan hänföras till en viss världsdel, region eller land. Stöd ska bidra till att prioriterade svenska frågor får genomslag och påverkar den internationella normativa policyutvecklingen inom strategins områden och samtidigt når ut brett på regional, nationell och lokal nivå. Stöd kan därmed ges till organisationer, nätverk eller andra aktörer som är normgivande och därmed har en nyckelroll inom frågor som prioriteras av Sverige. Sverige ska särskilt stå upp för rättighetsfrågor som inte i tillräcklig utsträckning lyfts fram av andra aktörer i det internationella samarbetet. De internationellt överenskomna principerna för bistånds- och utvecklings-effektivitet ska tillämpas. Den svenska resursbasen, inklusive svenska erfarenheter, kompetenser och nätverk inom olika samhällssektorer, ska beaktas i genomförandet (när detta är relevant).

Vidare ska strategiskt stöd till förändringsaktörer som verkar för mänskliga rättigheter, demokratisering och rättsstatens principer ingå i verksamheten genom exempelvis stöd till kultur och kulturlivets aktörer.

Utvecklingsarbetet ska utgå från de internationella överenskommelserna och åtagandena om mänskliga rättigheter, särskilt FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer.

Långsiktighet i kombination med snabbhet och flexibilitet är avgörande för såväl Sveriges som det internationella samfundets förmåga att verka effektivt. Snabbt agerande är av stor vikt för insatser på nationell och lokal nivå. Verksamheten ska ge stöd för att möta globala utmaningar och stödja global-policy- och metodutveckling. Detta kan inkludera stöd till multilaterala organi-

sationer som bidrar till att uppnå målen för strategin, inklusive organisationer med bas i syd.

Verksamheten ska vara kontextanpassad och inkluderande samt kunna stödja nationellt och lokalt ägda och drivna processer, något som är en förutsättning för inkluderande demokratiska samhällen där rättsstatens principer respekteras och alla kan åtnjuta de mänskliga rättigheterna. Vid val av samarbetspartner och samarbetsformer ska utgångspunkten vara verksamhetens inriktning. De samarbetspartner och samarbetsformer som mest effektivt bidrar till strategins genomförande bör användas. Stöd ska kunna förmedlas genom nationella, regionala och globala kanaler.

Verksamhetens politiska karaktär och utvecklingssamarbetets begränsade möjlighet att enskilt hantera orsaker

till inskränkningar av de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer förutsätter en nära dialog mellan relevanta aktörer. I dialogen ska verksamhet inom ramen för bilaterala, regionala och tematiska strategier beaktas för att främja komplementaritet. Prioriterat är också att motverka grundorsakerna till det krympande demokratiska utrymmet för individer och civilsamhället samt stärka demokratiska processer och rättssamhällets aktörer.

Synergier mellan strategins olika områden ska tillvaratas. Synergier ska också sökas med verksamhet inom ramen för andra regionala, bilaterala och tematiskt inriktade strategier. Stöd via multilaterala organisationer, s.k. multi-bi, ska vara förenligt med svenska prioriteringar och förhållningssätt i samarbetet med de multilaterala organisationerna.

Sida ska säkerställa att det finns en helhetssyn på det samlade svenska stödet till en region, ett land och inom tematiska områden i genomförandet av en strategi.

En övergripande och strategisk dialog om genomförande av strategin ska ske regelbundet och när det är påkallat. Genomförandet av strategin ska präglas av ett anpassningsinriktat och prövande arbetssätt.

Folke Bernadotteakademins verksamhet ska fokusera på stöd till valobservationsinsatser som myndigheten har i uppdrag att genomföra.

Strategin ska följas upp enligt de principer och processer som anges i regeringens riktlinjer för strategier inom internationellt bistånd.

Regeringskansliet

Växel: 08-405 10 00

Besöksadress: Mäster Samuelsgatan 70
Stockholm